

Dosarul nr. 2rac-52/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central – A. Brăgaru
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – V. Buhnaci, S. Gîrbu, L. Bulgac

DECIZIE

13 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Galina Stratulat
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Autoritatea Aeronautică Civilă,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Autoritatea
Aeronautică Civilă împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Avia Invest” cu
privire la încasarea penalității, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care
s-a admis apelul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Avia Invest”,
s-a casat hotărârea din 20 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și s-a
emis o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă:

La 04 august 2017 Autoritatea Aeronautică Civilă s-a adresat cu cerere de
chemare în judecată împotriva SRL „Avia Invest”, prin care a solicitat încasarea
penalității conform Hotărârii Guvernului nr. 645 din 07.08.2014 în sumă de
369 566,28 lei, calculată pentru perioada 31.12.2016-25.04.2017, a dobânzii de
întârziere în mărime de 364 503,72 lei, calculată pentru perioada 31.12.2016-
25.04.2017.

În motivarea cererii reclamanta a indicat că prin încheierea contractului nr. 4/03
din 30 august 2013 de concesiune a activelor, aflate în gestiunea ÎS „Aeroportul
Internațional Chișinău” și a terenului aferent acestora, SRL „Avia Invest” ca
operator de aerodrom, s-a obligat la achitarea tuturor plăților obligatorii de stat și
locale în corespundere cu actele normative.

A mai indicat că una din plățile obligatorii de stat, la achitarea căroră este
obligată SRL „Avia Invest”, este reglementată de art. 6 al Legii aviației civile
nr. 1237 din 09 iulie 1997 și anume, plățile de supraveghere a menținerii condițiilor
de certificare a operatorilor de aerodrom.

Reclamanta a menționat că SRL „Avia Invest” nu și-a îndeplinit obligațiile sale reglementate de lege în mod corespunzător, admitând restanțe la achitarea plăților de supraveghere, astfel că conform facturii seria WI nr. 8431146 din 31 decembrie 2016 pentru luna decembrie 2016 pârâta urma să achite suma de 4 178 948,48 lei, conform facturii seria WI nr. 8431192 din 31 ianuarie 2017 pentru luna ianuarie 2017 urma să achite suma de 4 636 408,64 lei, conform facturii seria WI nr. 8431191 din 28.02.2017 pentru luna februarie 2017 urma să achite suma de 3 651 683,72 lei, stingând doar parțial datoria în mărime de 145 579,48 lei.

La 25 aprilie 2017 a fost încheiat Contractul de cesiune de creanță, prin care o parte din creanța SRL „Avia Invest” avută față de SRL „Fly One” a fost cedată în favoarea Autorității Aeronautice Civile la concursul sumei de 12 321 461,36 lei, însă, conform pct. 4 din contract în această sumă nu sunt incluse penalitățile și dobânzile de întârziere.

În temeiul pct. 26 din Regulamentul de organizare și funcționare, structurii și efectivului-limită ale Autorității Aeronautice Civile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 645 din 07 august 2014, în vigoare de la data de 22 august 2014 pentru neachitarea plăților de supraveghere pentru perioada cuprinsă între 31 decembrie 2016–25 aprilie 2017 SRL „Avia Invest”, conform calculului nr. 16/2017 din 10 mai 2017, datorează o penalitate în sumă de 369 566,28 lei.

Totodată, pentru neachitarea plăților în perioada cuprinsă între 31 decembrie 2016–25 aprilie 2017 SRL „Avia Invest” conform calculului nr. 17/2017 din 10 mai 2017 datorează reclamantei dobânda de întârziere în mărime de 364 503,72 lei.

La 17 iulie 2017 în adresa pârâtei a fost expediată cererea prealabilă nr. 2644, prin care s-a solicitat ca în termen de 5 zile să achite penalitatea în sumă de 369 566,28 lei și dobânda de întârziere în mărime de 364 503,72 lei, totodată fiind somată că în cazul neachitării benevole, se va purcede la procedura recuperării sumei pe cale judiciară, iar cheltuielile legate de judecarea cauzei fiind puse pe seama pârâtei.

Prin hotărârea din 20 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de către Autoritatea Aeronautică Civilă. S-a încasat de la SRL „Avia Invest” în beneficiul Autorității Aeronautice Civile suma de 369 566,28 lei cu titlu de penalitate calculată pentru perioada 31.12.2016-25.04.2017, suma de 364 503,72 lei cu titlu de dobânzi de întârziere calculată pentru perioada 31.12.2016-25.04.2017 și suma de 22 022,10 lei cu titlu de taxă de stat în beneficiul statului. (f.d. 111, 115-119)

La 15 mai 2018 SRL „Avia Invest” a declarat apel împotriva hotărârii din 20 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care a respinge pretențiile înaintate de către Autoritatea Aeronautică Civilă. (f.d. 113, 123-130)

Prin decizia din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de către SRL „Avia Invest”. S-a casat hotărârea din 20 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva SRL „Avia Invest” cu privire la încasarea penalității, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată. S-a încasat de la Autoritatea Aeronautică

Civilă în beneficiul SRL „Avia Invest” taxa de stat în mărime de 17 012,08 lei achitată pentru judecarea cauzei în instanța de apel (f.d. 94, 95-102)

La 20 noiembrie 2018 Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat recurs împotriva deciziei din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii din 20 aprilie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Central. (f.d. 171-176)

În motivarea recursului recurenta a invocat că instanța de apel a încălcat esențial anumite norme ale dreptului material, a aplicat eronat, speței date, normele de drept material și a apreciat arbitrar probele cauzei.

Consideră că s-a încălcat flagrant una din regulile de bază de apreciere a probelor stabilite în art. 130 alin. (3) Cod de procedură civilă. Astfel, înscrisurile prezentate de către SRL „Avia Invest” nu confirmă existența circumstanței de imposibilitate de achitare a plăților de supraveghere în termen. Aceste acte sunt vădit irelevante obiectului de examinare a cauzei, iar insuficiența lor pentru soluționarea litigiului se confirmă însăși prin conținut. Existența unor creanțe față de terți nu confirmă obiectiv nicidecum starea financiară a intimatei, ceea ce face a fi declarate probele în cauză lipsite de relevanță.

Totodată, a menționat că prima instanță corect a constatat circumstanțele de fapt ale cauzei, interpretând și aplicând corect normele de drept material și procedural aplicabile pretenției privind încasarea penalității și a dobânzii de întârziere. Însă, instanța de apel, încălcând normele de drept material și procedural, precum și apreciind arbitrar niște probe lipsite de relevanță, nu a delimitat penalitatea legală ce poate fi pretinsă doar de la SRL „Avia Invest” până la data de 25 aprilie 2017, de cea contractuală care a fost negociată și inclusă în pct. 6 al Contractului de cesiune de creanțe valabilă, deja, doar pentru SRL „Fly One” începând cu 25 aprilie 2017.

Recurenta a mai menționat că conform Legii taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 și art. 85 alin. (1) lit. i) Cod de procedură civilă este scutită de la achitarea taxei de stat, deoarece se află în subordinea Ministerului Economiei și Infrastructurii.

La 17 ianuarie 2019 SRL „Avia Invest” a depus referință, solicitând de a considera recursul declarat de către Autoritatea Aeronautică Civilă inadmisibil. (f.d. 183-185)

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 18 octombrie 2018. Recursul declarat la data de 20 noiembrie 2018 este depus în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 30 ianuarie 2019 recursul depus de către Autoritatea Aeronautică Civilă, s-a declarat admisibil pentru a fi examinat în fond.

Articolul 441 al Codului de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Examinând materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții

Supreme de Justiție conchide că recursul declarat urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform art. 445 alin. (1) lit. c¹) Cod de procedură civilă instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, trimițând cauza spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art. 432 alin. (3) lit. d) și f).

Materialele cauzei atestă că la 04 august 2017 Autoritatea Aeronautică Civilă a depus cerere împotriva SRL „Avia Invest”, prin care a solicitat încasarea penalității conform Hotărârii Guvernului nr. 645 din 07.08.2014 în sumă de 369 566,28 lei și a dobânzii de întârziere în mărime de 364 503,72 lei, calculate pentru perioada 31.12.2016-25.04.2017.

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 20 aprilie 2018 a admis cererea de chemare în judecată depusă de către Autoritatea Aeronautică Civilă, a încasat de la SRL „Avia Invest” în beneficiul Autorității Aeronautice Civile suma de 369 566,28 lei cu titlu de penalitate, suma de 364 503,72 lei cu titlu de dobânzi de întârziere calculate pentru perioada 31.12.2016-25.04.2017 și suma de 22 022,10 lei cu titlu de taxă de stat în beneficiul statului.

Judecând apelul declarat de către SRL „Avia Invest”, instanța de apel a ajuns la concluzia temeiniciei apelului, a casat hotărârea din 20 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva SRL „Avia Invest” cu privire la încasarea penalității, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată. A încasat de la Autoritatea Aeronautică Civilă în beneficiul SRL „Avia Invest” taxa de stat în mărime de 17 012,08 lei achitată pentru judecarea cauzei în instanța de apel.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în colaborare cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că concluziile instanțelor inferioare sunt premature din următoarele considerente.

Instanța de recurs reține că prin contractul de concesiune a activelor nr. 4/03 din 30 august 2013, aflate în gestiunea ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” și a terenului aferent acestora, SRL „Avia Invest” ca operator de aerodrom, s-a obligat la achitarea tuturor plăților obligatorii de stat și locale în corespundere cu actele normative.

În conformitate cu art. (6) alin. (3) din Legea aviației civile nr. 1237 din 09.07.1997 asigurarea finanțării activității Autorității Aeronautice Civile se efectuează prin încasarea plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a serviciilor de navigație aeriană, a operatorilor aerieni și a aerodromurilor. Alin. (4) lit. b) prevede că Autoritatea Aeronautică Civilă elaborează anual, până la data de 15 noiembrie, proiectul bugetului pentru anul următor, care constă din plățile de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a aerodromurilor în funcție de codul atribuit. Alin. (6) stipulează că cuantumul plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a serviciilor de navigație aeriană este stabilit prin hotărâre de Guvern în mărime de

până la 1 euro/tonă/MTOW aeronavă la decolare/aterizare. Cuantumul plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a aerodromurilor este stabilit prin hotărâre de Guvern în mărime de până la 0,5 euro/pasager la plecare și la sosire – pentru aerodrom cod 2; până la 2 euro/pasager la plecare și la sosire – pentru aerodrom cod 3 și cod 4. Cuantumul plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a operatorilor aerieni care efectuează transporturi de mărfuri în afara teritoriului Republicii Moldova este stabilit prin hotărâre de Guvern în mărime de până la 1 euro tonă/MTOW aeronavă la decolare. Alin. (7) indică că plățile de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare se transferă lunar de către agenții economici certificați pe contul curent al Autorității Aeronautice Civile până la data de 25 a lunii imediat următoare.

Din materialele cauzei instanța de recurs reține că Autoritatea Aeronautică Civilă a înaintat SRL „Avia Invest” facturile fiscale Seria WI nr. 8431146 din 31 decembrie 2016 pentru achitarea plății de supraveghere în sumă de 4 178 948,48 lei pentru luna decembrie 2016, Seria WI nr. 8431192 din 31 ianuarie 2017 pentru achitarea plăților de supraveghere în sumă de 4 646 408, 64 lei pentru luna ianuarie 2017, Seria WI nr. 8431191 din 28 februarie 2018 pentru achitarea plăților de supraveghere în sumă de 3 651 683,72 lei pentru luna februarie 2017.

Prin actele de decontări reciproce semnate de către SRL „Avia Invest” și Autoritatea Aeronautică Civilă nr. 79 din 31.12.2016, nr. 82 din 31.01.2017, nr. 91 din 28.02.2017 și nr. 97 din 31.03.2017, SRL „Avia Invest” a stins prin compensare datoria față de Autoritatea Aeronautică Civilă în sumă de 145 579,48 lei.

Astfel, până la data de 25 aprilie 2017 suma plăților de supraveghere a SRL „Avia Invest” față de Autoritatea Aeronautică Civilă pentru lunile decembrie 2016, ianuarie și februarie 2017 constituia 12 321 461,37 lei.

Prin contractul de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017 cedentul SRL „Avia Invest” a transmis, cesionarul Autoritatea Aeronautică Civilă a preluat, iar debitorul SRL „Fly One” a acceptat transmiterea datoriei față de cedent la cesionar a creanței parțiale a debitorului față de cedent în valoare de 12 321 461,36 lei.

Potrivit pct. 4 din contractul de cesiune părțile contractante au confirmat că conform situației la data semnării contractului, cedentul nu are datorii rămase pentru lunile decembrie 2016, ianuarie și februarie 2017 față de cesionar. Aceste datorii, însă, nu includ penalități și dobânzi de întârziere.

La 07 iulie 2017 Autoritatea Aeronautică Civilă a înaintat în adresa SRL „Avia Invest” cererea prealabilă nr. 2644, prin care a solicitat ca în termen de 5 zile, ultima să achite penalitatea în sumă de 369 566,28 lei calculată în temeiul pct. 6 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Autorității Aeronautice Civile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 645 din 07.08.2014 și dobânda de întârziere în mărime de 364 503,72 lei, calculată pentru perioada 31 decembrie 2016–25 aprilie 2017, iar în legătură cu nesoluționarea cererii prelabile, la 04 august 2017 a depus acțiune în instanță.

Penalitatea a fost calculată în temeiul pct. 26 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Autorității Aeronautice Civile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 645 din 07.08.2014, care stipulează că un transfer incomplet sau întârziat pe contul Autorității a plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de

certificare atrage după sine penalitate în mărime de 0,05 la sută din suma nettransferată, pentru fiecare zi de întârziere.

Dobânda de întârziere a fost calculată în temeiul art. 619 alin. (2) Cod Civil.

Instanțele au soluționat litigiul diferit, interpretând diferit clauzele contractului de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017.

Instanța de recurs reține că pct. 4 din contract stipulează că cesionarul și cedentul confirmă reducerea prin compensare a datoriei cedentului față de cesionar în rezultatul cesionării creanței în valoare de 12 321 461,36 lei. Ca urmare, părțile confirmă că conform situației la data semnării contractului cedentul nu are datorii rămase pentru lunile decembrie 2016, ianuarie și februarie 2017 față de cesionar. Aceste datorii, nu includ penalități și dobânzi de întârziere. Pct. 6 din contract prevede că cedentul este responsabil față de cesionar privind valabilitatea drepturilor concesionate și confirmate de către debitor, ultimul asumându-și și obligația de stingere a penalităților potrivit Hotărârii Guvernului nr. 645 din 07.08.2014, precum și a dobânzii de întârziere derivate din prevederile legii.

Astfel, pct. 6 din contractul de cesiune de creanțe din 25 aprilie 2017, încheiat între, SRL „Avia Invest”, Autoritatea Aeronautică Civilă și SRL „Fly One”, având o redacție confuză, a fost interpretat diferit de către instanțele inferioare.

Prima instanță a considerat că conform pct. 4 și pct. 6 din contractul de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017 SRL „Avia Invest” a fost de acord și s-a obligat să achite Autorității Aeronautice Civile penalitățile și dobânzile de întârziere derivate din prevederile legii, acumulate până la data cesiunii creanței sale față de SRL „Fly One”.

Instanța de apel, judecând cauza, a considerat că prin pct. 6 din contractul de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017 SRL „Fly One” și-a asumat față de Autoritatea Aeronautică Civilă și obligația de stingere a penalităților și dobânzilor de întârziere, acumulate la data încheierii contractului de cesiune de creanță.

În opinia instanței de apel, pct. 4 coroborat cu pct. 6 din contractul de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017 precizează faptul că, ca urmare a cesiunii creanței, SRL „Fly One” devine dator față de Autoritatea Aeronautică Civilă atât cu suma de 12 321 461 lei, adică datoria la plata de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a operatorilor de aerodrom, cât și cu penalitățile și dobânzile de întârziere, acumulate la data cesionării creanței.

Instanța de recurs reține că pct. 6 din contractul de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017 este expus într-o manieră confuză și prin prisma art. 725-728 Cod Civil urma să fie interpretat de către instanțele inferioare cu determinarea voinței părților participante la contract.

Pentru a soluționa corect litigiul, instanțele trebuiau să determine existența și conținutul drepturilor și obligațiilor părților. Acestea depind de justul sens al contractului, ca urmare a interpretării sale.

Prin interpretarea contractului trebuie de înțeles operația logică prin intermediul căreia se determină conținutul contractului. Deci prin interpretarea contractului nu trebuie de înțeles nu numai determinarea conținutului clauzelor incluse de către părți în contract ci și determinarea efectelor pe care le-a produs

contractul. Interpretarea contractului constă în determinarea voinței părților și numai în lipsa acesteia se poate recurge la normele supletive sau la uzanțe.

Sunt anumite criterii pe care trebuie să le folosească instanța judecătorească în cazul în care nu a putut determina intenția comună a părților în baza termenilor folosiți de către părți. Spre exemplu instanța va putea să țină cont de negocierile preliminare dintre părți, natura și scopul contractului, de practicile stabilite între părți, de sensul acordat termenilor și expresiilor în sfera de activitate respectivă și interpretările clauzele similare pe care le-au primit anterior. Trebuie de asemenea să se țină cont și de regulile cu privire la bună credință și echitate.

Fiecare clauză a contractului va avea aceeași valoare pentru interpretarea celorlalte clauze ale contractului indiferent de ordinea în care sunt expuse.

Potrivit art. 726 Cod Civil la interpretarea contractului se va ține cont, inclusiv, și de interpretarea care este dată acestuia de către părți.

Din contractul de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017 rezultă că părțile contractului sunt Autoritatea Aeronautică Civilă, SRL „Avia Invest” și SRL „Fly One”.

Este evident că pentru a interpreta clauzele incluse în pct. 4 și pct. 6 al contractului tripartit, încheiat între SRL „Avia Invest”, Autoritatea Aeronautică Civilă și SRL „Fly One”, era necesar antrenarea în proces a tuturor părților contractante.

Din speță rezultă că în proces au fost antrenate numai două părți ale contractului de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017: SRL „Avia Invest” și Autoritatea Aeronautică Civilă.

Instanța de apel a interpretat contractul de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017 în defavoarea SRL „Fly One” fără ca aceasta să fie antrenată în proces.

Instanța de recurs reține că regulile de interpretare legale sunt obligatorii pentru toate părțile contractante, iar atunci când ele au o divergență privind sensul unui text contractual, este normal ca fiecare parte, din multitudinea de sensuri posibile să invoce sensul care îi este mai favorabil.

În cazul dat, SRL „Fly One” a fost lipsită de dreptul de a își expune propria interpretare a clauzelor contractului de cesiune de creanță din 25 aprilie 2017 și sensul care se are în vedere prin manifestarea de voință a părților contractante.

Instanța de recurs mai menționează că atunci când intenția comună nu este susceptibilă de deducere, iar regulile de interpretare subiective nu pot primi aplicare, interpretul va tinde să reliefeze voința adevărată a părților din elementele externe textului contractului.

Astfel, neantrenarea în proces a unei părți a contractului face imposibilă aplicarea regulilor de interpretare a contractului.

Din considerentul că lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe urmează a fi casate integral, cu remiterea cauzei în instanța de fond în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanță urmează să țină cont de cele indicate, să antreneze în proces toate părțile contractante, să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate

aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 Cod de procedură civilă, probele administrate și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material, care reglementează relațiile civile, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

În temeiul celor expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. c¹) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Autoritatea Aeronautică Civilă.

Se casează integral decizia din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva SRL „Avia Invest” cu privire la încasarea penalității, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Se remite cauza la rejudecare la Judecătoria Chișinău, sediul Central în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Galina Stratulat

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Maria Ghervas